

Streszczenie

Cel badawczy: Nieprzystosowanie społeczne jest zjawiskiem złożonym i uwarunkowanym wieloczynnikowo. W profilaktyce zagrożenia niedostosowaniem społecznym oraz w pracy diagnostycznej i wychowawczo-resocjalizacyjnej istnieje potrzeba opisanie ścieżek rozwoju czy też wzorców zachowań młodzieży doświadczającej trudności w podstawowych sferach funkcjonowania, które pozwoliłyby zrozumieć specyfikę funkcjonowania i opracować właściwe oddziaływania. Relacje pomiędzy czynnikami wpływającymi na nieprzystosowanie mogą stanowić bazę do zrozumienia mechanizmów odpowiedzialnych za konkretny obraz nieprawidłowego funkcjonowania jednostki. Celem niniejszej pracy było zidentyfikowanie profili rozwoju osobowościowego i społeczno-moralnego wśród młodzieży niedostosowanej społecznie oraz oszacowanie ryzyka wystąpienia zachowań antyspołecznych i doświadczania przemocy u osób zaklasyfikowanych do każdego z wyodrębnionych profili. Ponadto, poddano analizie czynniki wpływające na pojawianie się problemów emocjonalnych lub behawioralnych u młodzieży objętej opieką instytucjonalną, wraz z regulacyjną rolą mechanizmu poczucia winy oraz technik jego neutralizacji. Analiza ryzyka wystąpienia zachowań antyspołecznych lub doświadczania przemocy oparta była o wybrane dane socjodemograficzne oraz przynależność do określonego profilu. Metoda: Badaniem objęto grupę młodzieży (N=584) przebywającej w placówkach wychowawczo-resocjalizacyjnych oraz na młodzieżowych oddziałach psychiatrycznych. Wykorzystano Kwestionariusz Rozwoju Osobowościowego (KOM), Kwestionariusz Poczucia Winy (PW), Kwestionariusz Techniki Neutralizacji (TN) oraz analizę dokumentacji zawierającą dane socjodemograficzne, nasilenie zachowań antyspołecznych oraz doświadczania przemocy. Wyniki: Analiza danych uzyskanych w badaniu pozwoliła na wyodrębnienie czterech odrębnych profili funkcjonowania młodzieży objętej pomocą instytucjonalną. Ponadto zidentyfikowano ryzyko wystąpienia przejawów niedostosowania oraz doświadczania 6 przemocy. W wyniku badania wskazano potencjalne zastosowanie określonego układu zmiennych w prewencji, diagnostyce oraz pracy wychowawczo-resocjalizacyjnej i terapeutycznej. Słowa kluczowe: niedostosowanie społeczne, rozwój osobowości, poczucie winy, techniki neutralizacji, czynniki ryzyka